

Växjö kommun
utbildningsforvaltningen@vaxjo.se

2023-01-26

1 (19)

Dnr-2022:7066

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Öjaby
skola i Växjö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Öjaby skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Öjaby skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla ett strategiskt arbete med jämställdhet och försäkra sig om att alla skolans elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn ytterligare utveckla arbetet med att regelbundet göra eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skillnader och variationer i betyg i syfte att försäkra sig om att det sker en likvärdig betygssättning mellan lärare på skolenheten.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **24 augusti 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2022:7066) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Öjaby skola leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp verksamheten och elevernas måluppfyllelse samt att åtgärder sätts in kontinuerligt efter behov på såväl individ- som gruppnivå, men det framgår också att rektorn inte följer upp betygspoängen i årskurs 6. Granskningen visar vidare att rektorn leder och styr det pedagogiska arbetet med fokus på kunskaps- och värdegrundsuppdraget genom att ge goda förutsättningar för samverkan och ett pågående kollegialt lärande på skolenheten. Däremot ger rektorn svag ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp och analyserar verksamheten och elevernas måluppfyllelse men att rektorn inte följer upp betygspoängen i årskurs 6. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att såväl elevernas måluppfyllelse som värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande på skolenheten följs upp och analyseras av rektorn i olika forum som klasskonferenser, elevhälsoteam (EHT), ledningsgrupp, arbetslags- och personalmöten, elevråd samt vid utvärderingsdagar under läsåret. Det framgår också att rektorn följer upp värdegrundsarbetet och undervisningen genom att exempelvis vara rastvakt och göra sporadiska lektionsbesök samt genom samtal med pedagoger och vårdnadshavare. Av intervjuer med elevhälsan, lärare och elever framgår vidare att rektorn är lyhörd och delaktig i verksamheten. Rektorn berättar att det i analysen av kunskapsresultat inte framkommit att det förekommer några större variationer mellan elevgrupper utan när måluppfyllelsen har stuckit ut enstaka år, som under pandemin, så har det berott på enskilda elevers situation. Däremot berättar rektorn att hen inte gör någon specifik uppföljning av betygspoängen i årskurs 6 för olika ämnen eller skillnader i betygspoäng mellan elevgrupper, vilket behandlas vidare under Bedömning och betygssättning. Rektorn har inte uppmärksammat någon större skillnad vad gäller måluppfyllelse mellan ämnen eller mellan pojkar och flickor de senaste åren. Nationell statistik visar dock att det finns en variation i betygspoängen över tid mellan olika ämnen och även mellan pojkar och flickor.

Granskningen visar vidare att rektorn utifrån uppföljning och analys av elevernas måluppfyllelse fördelar resurser och att åtgärder sätts in kontinuerligt efter behov på såväl individ- som gruppnivå. Av inskickad dokumentation och intervjuer med rektorn och elevhälsan framgår att behoven i elevgrupperna uppmärksammas i arbetslag,

klasskonferenser och elevhälsomöten och att observation av elevgrupper och handledning av lärare genomförts under läsåret. Utifrån detta har insatser gjorts i en årskurs med handledning av personal och en extra resurs har tillsatts för att kunna dela upp elevgruppen vid olika tillfällen. Rektorn berättar också som exempel på utvecklingsåtgärd att en extra resurs avsatts så att en lärare har följt med elevgrupper i övergången mellan årskurser utifrån behovet att skapa trygghet och arbetsro i de nybildade klasserna i årskurs 4.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Det framgår av intervjuer med såväl elevhälsan som lärare att det finns förutsättningar för samverkan och en fungerande mötesstruktur med olika forum där lärarna diskuterar gemensamt arbets- och förhållningssätt. Arbetslagen leds av förstelärare med fokus på systematiskt kvalitetsarbete, vilka också ingår i ledningsgruppen. Lärare berättar att kommunikationen mellan arbetslagen och ledningsgruppen fungerar bra genom arbetslagsledarna. Vidare framgår av såväl intervjuer som inskickad dokumentation att det finns ett aktivt kollegialt lärande på skolenheten som rektorn följer upp, bland annat ett pågående arbete om digitalisering i undervisningen. Lärare berättar vidare att det arbete som huvudmannen initierat senaste året kring tillgängliga lärmiljöer (TLM) varit viktigt och skapat verktyg i undervisningen för att möta elevernas olika behov. Rektorn berättar att hen under lektionsbesök och i samtal med lärarna observerat att det kollegiala lärandet gett avtryck i undervisningen. Utvecklingsarbetet inom TLM fortsätter detta läsår med en gemensam bok om differentierad undervisning. Rektorn berättar vidare att det finns få obehöriga lärare på skolenheten, men att rektorn följer upp och stödjer dem med samtal samt i bedömning genom handledning från elevhälsan och stöd från behöriga kollegor. Lärare säger att det finns stöd i kollegiet även om det inte finns en särskild utsedd mentor med ansvar.

Jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn ger svag ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete. Av inskickad dokumentation och intervju med rektorn framgår visserligen att värdegrundsarbetet är ett prioriterat område på skolenheten och att vissa resultat analyseras uppdelade på kön, men rektorn berättar samtidigt att det inte pågår ett aktivt övergripande jämställdhetsarbete. Enkätresultaten om trygghet från huvudmannens skolenkät analyseras enligt elevhälsan och lärare utifrån kön i början av läsåret, men rektorn berättar att det inte har framkommit några stora skillnader

och att det inte har funnits behov av någon särskild åtgärd. Såväl elevhälsan som lärare berättar att de inte anser att det förekommer stora skillnader i förutsättningar mellan flickor och pojkar och lärare berättar att flickorna generellt har en stark position på skolan. Samtidigt berättar elever i intervju att de upplever att pojkarna inte alltid låter flickorna vara med på fotbollsplanen. Av Skolinspektionens enkät 2022 framgår också att flickorna i högre grad upplever otrygghet än pojkar och att flickorna upplever studieron som sämre än vad pojkarna gör. Det framgår dock av intervjuer med såväl rektorn som elevhälsa och lärare att dessa skillnader inte uppmärksammas. När det gäller skillnader i måluppfyllelse framgår av inskickad dokumentation att flickor generellt har en något bättre resonemangsförmåga än pojkar samt att flickor i en årskurs varit starkare i svenska medan pojkarna haft högre måluppfyllelse än flickor i ämnet matematik. Nationell statistik visar också att det finns skillnader mellan flickor och pojkar i betygspoäng i årskurs 6, då betygspoängen generellt och över tid är högre för flickor än för pojkar. Dessa resultat följs dock inte upp av rektorn, som framgår av föregående avsnitt. Av intervjuer med såväl elevhälsan som lärare framgår vidare att det inte pågår ett systematiskt arbete med jämställdhet även om jämställdhet i viss mån ingår som en del av arbetet med diskriminering och bemötande. Rektorn berättar att jämställdhetsfrågor kan aktualiseras i vissa klasser och ger som exempel när en vikarie hade delat upp en klass i grupper utifrån kön vilket eleverna reagerade på.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla ett strategiskt arbete med jämställdhet och försäkra sig om att alla skolans elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete som rektorn leder på skolenheten. Det framgår visserligen att vissa resultat analyseras uppdelade på kön, men det bedrivs inget övergripande och långsiktigt jämställdhetsarbete.

Skolors arbete med jämställdhet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag. Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts

och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Rektorn har ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten. Genom att kartlägga den egna verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv blir det möjligt att få syn på utvecklingsområden och styrkor som går att koppla till det systematiska kvalitetsarbetet.² Kartläggningen bör omfatta uppföljning och analys av kunskapsresultat, men även utbildningens organisering, innehåll och arbetsformer behöver systematiskt och löpande följas upp på ett sådant sätt att könsmonster kan uppmärksammas. Det kan handla om att analysera anmälningar om kränkande behandling eller könsmonster som synliggörs genom elevhälsans arbete. Likaså kan det handla om att arbeta kollegialt för att synliggöra egna normer kopplade till kön och öka personalens kunskap om jämställdhet. Andra inslag som kan bli aktuella i arbetet är bland annat att i medarbetarsamtal ta upp frågor om hur lärare aktivt och medvetet arbetar med jämställdhet eller att utforma gemensamma strategier för hur jämställdhet kan tas upp i såväl undervisningen som andra aktiviteter i utbildningen. Utifrån en nulägesanalys kan rektorn sedan vidta åtgärder för att försäkra sig om att alla elever, oavsett könstillhörighet, ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. Som framgår av Skolinspektionens rapport *Grundskolors arbete med jämställdhet* kan ett normkritiskt perspektiv vara till hjälp i arbetet med att synliggöra och förändra begränsande könsmonster och lyfta in jämställdhet i skolans verksamhet.³ För att arbetet ska anses vara strategiskt handlar det om att se helheten och förstå hur arbetet ska leda till resultat på lång sikt samt om att det finns en långsiktig plan för hur

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning och 2.8 Rektorns ansvar

² Skolverket (2022). Leda jämställdhetsarbete (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/leda-jamstallldhet>).

³ Skolinspektionen (2020). *Grundskolors arbete med jämställdhet – med särskilt fokus på en trygg skolmiljö för alla elever*, s. 32f.

personal ska få hjälp att ta ut riktningen för olika val de behöver göra. Skolans arbete och strategier behöver också följas upp och omprövas så att de får avsedd effekt.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att undervisningen både är strukturerad och varierad samt innehåller ett aktivt lärarstöd. Vidare framkommer att undervisningen stimulerar och stärker elevernas självförtroende och att den till innehåll och arbetssätt är anpassad till eleverna som utmanas på olika nivåer. Granskningen visar också att det finns inslag i undervisningen där eleverna är delaktiga med möjlighet till reflektion och olika strategier för lärande, men att eleverna inte regelbundet är delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen.

Variation, struktur och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är varierad med en god balans mellan olika typer av uppgifter och aktiviteter samt att undervisningen innehåller ett aktivt lärarstöd. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att olika arbetsformer används och att eleverna arbetar såväl i grupp som i par och enskilt. Det framgår också att lärare använder olika metoder i undervisningen, såsom förmedlande genomgångar, interaktiva gruppdiskussioner, tärningsspel och övningar med redskap och verktyg samt uppgifter i digitala lärverktyg. På flera av de lektioner som Skolinspektionen observerar använder både lärare och elever tavlan i klassrummet där elever skriver exempel som lärare visar för de andra eleverna. Lärare cirkulerar i klassrummet och svarar på elevernas frågor för att hjälpa dem vidare med uppgifterna genom att ställa motfrågor och ge tips och ledtrådar istället för att ge de rätta svaren direkt.

Granskningen visar vidare att undervisningen är strukturerad med intresseväckande inledningar, logiskt flöde i uppgifterna och sammanfattande avslut. Lärare berättar att det finns en grundstruktur för lektionerna med inledande instruktioner, arbete med

uppgifter och sammanfattande avslutning. Detta framgår även av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört att det på flera av de observerade lektionerna finns ett logiskt och sammanhängande flöde mellan gemensamma aktiviteter och individuellt arbete med uppgifter. Även elevhälsan berättar att lärare har tydliga inledningar och avslutningar på lektionerna och att detta utvecklats under arbetet med TLM. Samtidigt framgår av intervju med lärare att lektionernas struktur kan variera beroende på sammanhanget och i vilken del av arbetsområdet som lektionen genomförs. En lärare berättar att hen ibland börjar med en kort film för inspiration medan en annan lärare berättar att eleverna alltid först samlas vid mattan. Vidare framgår att lärarna har en gemensam mall för pedagogiska planeringar som de använder i undervisningen där syfte och mål framgår för eleverna i början av ett arbetsmoment. Någon lärare berättar dock att syftet med undervisningen inte tas upp lika ofta i slutet som i början av ett arbetsmoment och även några elever berättar att lärarna oftast bara frågar eleverna vad de lärt sig i början av ett nytt arbetsområde.

Stimulans och utmaningar i undervisningen utifrån elevernas förutsättningar

Granskningen visar att undervisningen stimulerar eleverna och att lärarna har höga förväntningar på eleverna och stärker deras självförtroende. Av såväl lektionsobservationer som intervjuer med elever och lärare framgår att lärare aktivt stärker elevernas självförtroende med uppmuntrande kommentarer och stimulerar eleverna genom att använda humor och aktiviteter som lekar, tärningsspel och digitala övningar. Lärarna berättar vidare att de fångar upp elevernas intressen på olika sätt. Exempelvis har de samma dag som intervjun genomfördes uppmärksammat FN-dagen med olika flaggor vilket inspirerade eleverna. Lärare berättar vidare att de medvetet arbetar för att skapa ett tillåtande klimat i klassrummet, exempelvis genom att eleverna inte ska jämföra resultat med varandra utan med sig själva.

Granskningen visar vidare att undervisningen till innehåll och arbetssätt är anpassad till aktuell elevgrupp för att utmana elever på olika nivåer. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att lärare använder laborativt och konkret material samt digitala lärverktyg som gör att undervisningen fångar upp och utmanar eleverna på flera nivåer. Lärare berättar vidare att de försöker hitta olika sätt att förklara och lösa uppgifter på och att eleverna även hjälper varandra när de arbetar i par. I intervju med elever framkommer att lärare förklarar på olika sätt och att eleverna oftast inte får det rätta svaret direkt utan att de själva ska lista ut det. Eleverna berättar också att de alltid kan få nya uppgifter när de är klara. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer också att lärare kan få stöd av elevhälsan angående anpassningar i elevgrupperna, exempelvis genom handledning och en-till-en-undervisning med tillgång till eget rum,

samt att extra resurser används för att exempelvis kunna dela in en klass i flera grupper i syfte att ytterligare kunna anpassa undervisningen.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att det finns möjligheter till reflektion och olika strategier för lärande för eleverna genom uppgifter och aktiviteter som genomförs i undervisningen. Av intervju med lärarna framgår att eleverna bland annat ges strategier för sitt lärande genom digitala lärverktyg och uppgifter med självvärderingar i läromedlet. I vissa fall arbetar eleverna också med loggbok och skrivuppgifter där elevernas utveckling synliggörs över tid. På flera av de lektioner som Skolinspektionen observerat diskuterar eleverna olika lösningar och det finns olika svarsalternativ i uppgifterna. Lärare berättar också att eleverna ska hjälpa varandra och jämföra sina lösningar när de diskuterar.

Granskningen visar vidare att eleverna i viss mån görs delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen, men att det inte sker med regelbundenhet. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna har en dialog med eleverna för att fånga in elevernas synpunkter, men att det främst gäller arbets- och redovisningsformer och inte undervisningens innehåll. Eleverna berättar också att det brukar vara läraren som bestämmer hur eleverna ska arbeta, även om de ibland kan få välja om de vill arbeta enskilt eller i par, eller var de ska arbeta, exempelvis i klassrummet, korridoren eller i annat klassrum. Lärare berättar att de brukar ta in elevernas synpunkter i anslutning till ett nytt arbetsområde och att de bland annat låter eleverna rösta mellan olika alternativ om hur de vill arbeta. Samtidigt berättar några lärare att det är stor spridning i elevgrupperna, att vissa elever inte kan välja själva och att det framför allt är elever med särskilda behov som är involverade i planeringen av undervisningen på grund av anpassningar och pauser med mera. Rektorn berättar att det varierar hur ofta och på vilket sätt som lärare låter eleverna utvärdera undervisningen och att det inte finns någon uttalad rutin för alla lärare på skolenheten, men att detta kommer tas upp i anslutning till arbetet med differentierad undervisning och lektionsdesign under läsåret. Eleverna berättar att de inte gör utvärderingar om vad de tyckte om ett arbetsområde och det framkommer att elever i flera klasser inte har återkommande tider på schemat, som exempelvis klassråd, för att kunna diskutera undervisningens genomförande. Såväl rektorn som lärare säger att yngre elever ibland inte är medvetna om när de faktiskt utvärderar lektionerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver under ledning av rektorn ytterligare utveckla arbetet med att regelbundet göra eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att lärare i viss mån gör eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen, men att det varierar mellan lärare och att det inte sker med regelbundenhet så att alla elever blir kontinuerligt delaktiga i undervisningens innehåll, arbetsformer och arbetssätt.

Enligt läroplanen ska elever ges inflytande över utbildningen och eleverna ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen. Vidare har alla lärare ett ansvar för att elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Vidare framgår av läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att se till att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.⁴

Skolinspektionen rekommenderar att lärare under rektorns ledning arbetar aktivt för att fortsätta arbetet med att öka elevernas delaktighet i både planering och utvärdering av undervisningen. Vilka arbetsformer som lämpar sig bäst för att utveckla elevernas kunskaper och hur de ska redovisas är viktiga aspekter att låta eleverna resonera kring i syfte att de successivt ska kunna få öka eget ansvar. När läraren utvärderar undervisningen är det väsentligt att läraren inhämtar elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförts med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Att ge eleverna möjlighet att tänka och reflektera över undervisningens kvalitet är av vikt för att läraren ska få ett underlag att utveckla undervisningen. Utvärderingar av undervisningen behöver göras kontinuerligt och inte endast i slutet av terminen eller läsåret. Skolinspektionens erfarenheter är att de lärare som kontinuerligt låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har inflytande.⁵

⁴ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

⁵ Skolinspektionen (2018): Tematisk kvalitetsgranskning. Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att det finns ett samlat arbete med ett gemensamt förhållningssätt och ändamålsenliga åtgärder för att skapa studiero på skolenheten. Granskningen visar också att det bedrivs ett medvetet arbete med trygghet utifrån kartläggningar och att personal har ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att skapa trygghet på skolan.

Arbetet för studiero

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete med ett gemensamt förhållningssätt och ändamålsenliga åtgärder för att skapa studiero på skolenheten. Av intervjuer med såväl rektor som elevhälsan, lärare och elever framgår att studieron generellt är god på skolan och i Skolinspektionens enkät vårterminen 2022 ligger resultaten för området studiero på Öjaby skola högre än i riket. Det framgår av intervjuer med såväl elever som lärare att lärarna har samma förhållningssätt till studiero, även om det kan variera vilka åtgärder som lärare vidtar beroende på situation och elevgrupp. En lärare berättar exempelvis att om elever säger att de vill ha det tyst tar läraren, beroende på vilken uppgift eleverna arbetar med, upp frågan i klassen för att sedan avgöra om vissa elever ska använda hörselkåpor eller om alla elever ska vara tysta. En annan lärare berättar att hen använder särskilda strategier i klassrummet för att göra eleverna medvetna om sin egen roll, exempelvis får eleverna utvärdera sig själva under lektioner och svara på hur de själva bidrar till arbetsro. Vidare framgår av intervjuer med lärare,

elevhälsa och rektor att rektorn sätter in extra resurser vid behov. Exempelvis har rektorn under vissa lektioner möjliggjort för en extra lärare i en klass där det varit problem med studiero, vilket lett till förbättringar. Lärare beskriver också att samtalsklimatet i arbetslaget är öppet och att de frågar varandra om hur olika åtgärder för studiero fungerar i elevgrupperna, exempelvis när de använder placeringar och vid behov flyttar på elever i klassrummet så att det inte blir mycket prat. Såväl rektorn som elevhälsan och lärare berättar vidare att trivselregler diskuteras på elevråd samt i klassrummen och lärarna tar också upp frågan om studiero på utvecklingssamtalen med vårdnadshavare. Elever berättar att de diskuterar ordningsregler i klassrummet med lärare vid olika tillfällen och att det oftast är studiero på lektionerna, även om det kan bli lite stökigt ibland och särskilt när läraren lämnar klassrummet. Några elever berättar att det finns pojkar som pratar rakt ut, men att det blir tyst när läraren säger till. Såväl elevhälsan som lärare berättar vidare att arbetet med tillgängliga lärmiljöer (TLM) har utvecklat det främjande och förebyggande arbetet med studiero, bland annat genom att man använder skärmar och hörselkåpor, delar upp klasser i mindre grupper vid behov samt har möjlighet till en-till-en undervisning med speciallärare för en del elever. Även rektorn berättar att arbetet med studiero är välfungerande och att detta observerats vid lektionsbesök i verksamheten.

Arbetet för trygghet

Granskningen visar att det bedrivs ett medvetet arbete med trygghet utifrån kartläggningar och analys. Av inskickad dokumentation samt intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare framgår att elevernas trygghet och eventuella otrygga platser på skolan kartläggs systematiskt genom enkäter, observationer på skolgården samt trygghetsvandringar. Rektorn berättar att det även framkommer på elevrådet och genom utvecklingssamtal med vårdnadshavare om det finns otrygga områden och att konflikter som uppstår uppmärksammas direkt eller exempelvis när eleverna kommer in från rasten. Samtidigt berättar några elever i intervju att det kan ta tid att få tag på en vuxen när konflikter uppstår, exempelvis vid fotbollsplanen, och att en del pojkar inte låter flickorna vara med och spela fotboll. Elever berättar dock att de är trygga på skolan, även om äldre ungdomar har förstört på skolgården under kvällar och helger vilket skapar otrygghet för några elever. Såväl elevhälsan som lärare berättar vidare att de följer upp skolans enkätresultat om trygghet på studiedagar och elevhälsan säger att även hälsosamtalen fångar upp elevernas upplevelse av trygghet vilket används av berörd personal i skolans arbete för trygghet. I kartläggningen har det bland annat framkommit att eleverna upplever otrygghet i omklädningsrummens duschar. För att åtgärda detta har skolan satt upp duschväggar. Vidare framgår av inskickad dokumentat-

ion och intervju med rektorn att värdegrundsarbetet är ett prioriterat område på skolan och att man bland annat arbetar med bemötande och språkbruk eftersom ett hårt språkbruk uppmärksammats på raster. Det finns också ett system med rastfaddrar för att skapa vuxennärvaro på skolgården och elevhälsan berättar att pensionärer är på plats tre gånger i veckan vilket tillför trygghet, samtidigt som personal från fritidshemmet ansvarar för olika aktiviteter som lekar och dans på skolgården. Rektorn och elevhälsan berättar att behovet av fler styrda rastaktiviteter har kommit upp på elevrådet för att alla elever ska kunna vara delaktiga i någon rastaktivitet och inte känna sig utanför. Rektorn berättar vidare att fritidspedagogerna därför fått utökat ansvar för rastaktiviteter på både förmiddagsrasten och lunchrasten och att det ingår i deras arbetsuppgifter att inkludera alla elever i rastaktiviteterna. I övrigt är det rektorn och elevhälsan som ansvarar för organisationen av och det övergripande arbetet med att skapa trygghet på skolan.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar.

Den sammanfattande motiveringen är följande: Granskningen visar att rektorn ger lärarna goda förutsättningar att i samverkan med elevhälsan kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Granskningen visar däremot att rektorn varken analyserar eventuella skillnader i betygsresultat eller för samtal med lärare utifrån en sådan analys för att säkerställa en likvärdig betygssättning.

Kvalitetssäkring av betyg och likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn ger lärarna goda förutsättningar att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg. Av intervjuer med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att arbetet med bland annat sambedömning inom ämnen och vid nationella prov samt gemensamma pedagogiska planeringar för olika årskurser i arbetslagen skapar en gemensam grund för lärarna att kvalitetssäkra sina bedömningar och senare även omdömen och betyg. Lärarna berättar att elevhälsan stödjer arbetet med kartläggning av elevers måluppfyllelse i olika ämnen och även samordnar ett gemensamt arbete inför sambedömning av nationella prov. Elevhälsan berättar att handledning av lärare även sker enskilt kring exempelvis ett visst betygs-kriterium, så att lärares arbete

med bedömningar av elever blir mer formativt än summativt. Av inskickad dokumentation samt intervju med rektorn, elevhälsan och lärare framgår vidare att Skolverkets kartläggningsmaterial och bedömningsstöd används i arbetet med bedömningar och att lärarna under vårterminen 2022 arbetat med den nya läroplanens ämnesinnehåll och betygskriterier tillsammans med kollegor från andra skolenheter i kommunen. Rektorn berättar också att huvudmannen påbörjat ett arbete kring betyg och bedömning som rektorn tillsammans med förstelärare deltar i detta läsår och som senare ska tas vidare för att ligga till grund för ett kollegialt arbete på skolenheten.

Rektors analys av betygssättning

Granskningen visar att rektorn varken analyserar eventuella skillnader i betygsresultat eller för samtal med lärare utifrån en sådan analys för att säkerställa en likvärdig betygssättning. Av såväl intervjuer samt inskickad dokumentation framgår att det saknas en uppföljning och analys av betygsresultat, vilket också beskrivs under Rektors ledarskap. Därmed kan rektorn heller inte göra en analys av eventuella variationer i betygssättningen mellan exempelvis ämnen och elevgrupper. Visserligen framgår att rektorn har en pedagogisk diskussion med lärarna om formativ bedömning och vikten av återkoppling, men det sker inga fördjupade samtal med lärarna på skolenheten om deras betygssättning. Såväl lärarna som rektorn berättar att samtal kring undervisning sker i medarbetarsamtalen, men att dessa samtal mestadels handlar om lärarnas undervisning generellt och inte specifikt om hur betygssättning sker eller vilka underlag för bedömning som används. Några lärare berättar att de får stöd av rektorn i enskilda fall kring bedömningar men lärarna berättar vidare att rektorn inte tar upp bedömningsfrågor med dem.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera skillnader och variationer i betyg i syfte att försäkra sig om att det sker en likvärdig betygssättning mellan lärare på skolenheten.

Skolinspektionens granskning visar att eftersom rektorn inte följer upp skillnader och variationer i betyg mellan exempelvis ämnen och elevgrupper, riskerar rektorn att inte uppmärksamma eventuella avvikelser i betygssättningen.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Vidare framgår av läroplanen att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för

att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolenhetens resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och betygskriterierna.⁶

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn följer upp och analyserar eventuella skillnader i betyg och omdömen i olika ämnen och årskurser liksom mellan resultat på nationella ämnesprov och omdömen eller slutbetyg. Betygsresultaten bör analyseras ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så likvärdiga som möjligt och identifiera förklaringar till eventuella avvikelser som kan kopplas till exempelvis lärares kompetens eller eventuell osäkerhet i bedömning och betygssättning. Sammantaget har rektorn ett ansvar för att analysera och fastställa om eventuella skillnader kan bero på att lärarna har olika tolkningar av styrdokumentet eller om lärarna bedömt och vägt samma elevprestationer på olika sätt som underlag för en allsidig bedömning av elevens kunskaper. Utifrån dessa analyser behöver rektorn föra diskussioner med lärarna samt sätta in och genomföra förbättringsinsatser. Dessa åtgärder ska ta sikte på att höja betygssättningens kvalitet.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Johansson

X Måns Holmstedt

Föredragande

Signerat av: Måns Holmstedt

I handläggningen av ärendet har även Jan-Erik Lipiäinen, utredare medverkat.

⁶ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.7 Bedömning och betyg samt 2.8 Rektorns ansvar

⁷ Skolverket (2022). Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och provning.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 24-26 oktober 2022. Besöket genomfördes av Måns Holmstedt och Jan-Erik Lipiäinen.

Öjaby skola är en F-6 skola med 273 elever i Växjö kommun. Skolan leds av en rektor.